

POBUDA VARUHU ČLOVEKOVIH PRAVIC REPUBLIKE SLOVENIJE

POBUDO VLAGAM

☒ OSEBNO

☐ V IMENU NEKOGA DRUGEGA (prizadetega)

OPOMBA: Če pobudo v imenu prizadetega vloži kdo drug, je potrebno k pobudi priložiti **soglasje oziroma pooblastilo prizadetega** z njegovimi osebnimi in kontaktnimi podatki (20. člen Poslovnika Varuha človekovih pravic RS)

IME IN PRIIMEK **Jurij Stare**

NASLOV **Adamičeva ulica 4**

POŠTNA ŠTEVILKA in KRAJ **1000 Ljubljana**

TELEFON / MOBILNI TELEFON **059 026 003 / 051 246 219**

E-MAIL NASLOV (če ga imate) **jurij.stare@siol.net**

V nadaljevanju napišite kdo (kateri državni organi, organ lokalnih skupnosti ali nosilec javnih pooblastil) naj bi vam (ali prizadetemu) kršil pravico ali storil kakšno drugo nepravilnost.

sodišče, tožilstvo, inšpekcija in občina

Če ne veste, katera pravica vam je bila kršena in kako, zgolj opišite nepravilnosti, ki ste jih opazili. Čim bolj podrobno opišite okoliščine, dejstva in dokaze, ki podpirajo vašo trditev, da gre za kršitev ali nepravilnost.

Odtujitev javnih površin

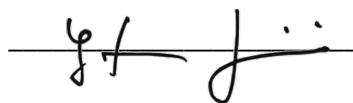
Podajam dopolnitev svoje vloge z dne 26. 06. 2021. Ugotavljam, da moja »pobuda« uradu varuha človekovih pravic ni bila pravilno razumljena. To ugotovitev izvajam iz zaključkov stališč VČP v odgovoru v zadevi VČP številka 17.2-4/2021-4-IR, z dne 05. 20. 2021 na mojo »pobudo« in v nadaljevanju podajam obširnejšo obrazložitev.

OPOMBA: Vsebino pobude lahko opišete na tem obrazcu, če pa vam zmanjka prostora, dodajte dodatne liste papirja ali vsebino pobude napišite posebej.

KRAJ IN DATUM

Ljubljana, 11.09.2021

PODPIS VLAGATELJA POBUDE

Jurij Stare
Adamičeva ulica 4
1000 Ljubljana

**Varuh človekovih
pravicDunajska
cesta 56
1109 Ljubljana**

Spoštovani,

Ugotavljam, da moja »pobuda« z dne 26. 06. 2021 uradu varuha človekovih pravic ni bila pravilno razumljena. To ugotovitev izvajam iz zaključkov stališč VČP v odgovoru 17.2-4/2021-4-IR z dne 05. 20. 2021 na mojo »pobudo« (Moja pobuda in vaš odgovor sta dostopna na internetu (https://freeweb.t-2.net/592619/GJD1/105-20210626-POBUDA_VARUHU_CLOVEKOVIH_PRAVIC_REPUBLIKE_SLOVENIJE.pdf in https://freeweb.t-2.net/592619/GJD1/118_Varuh_clovekovih_pravic_RS_Odgovor_17_2-4-2021-4.pdf) in podajam podrobnejšo obrazložitev:

1.

Stališče VČP:

»Morebitne nepravilnosti v ugotavljanju dejanskega stanja, kršitve pravil postopka ter zmotno uporabo materialnega prava je mogoče uveljavljati kot pritožbene razloge v pravnem postopku. Stranka, ki meni, da sprejeta odločitev ni pravilna in zakonita, lahko svoje poglede in argumente zanje uveljavlja s pravnimi sredstvi (rednimi in izrednimi), ki jih omogočajo predpisi za posamezno vrsto postopka.«

Moja pripomba:

Bistvo moje pobude je bilo prav v tem, da gre za »grajeno javno dobro«, ki je v javnem interesu, ki se posredno dotika tudi mojega osebnega interesa, vendar se v obrambo »javnega interesa« ne morem postaviti sam v sodnih postopkih. Menim tudi, da je nalaganje skrbi za varstvo javnega interesa posamezniku »nesorazmerno« z njegovimi možnostmi.

2.

Stališče VČP:

»Glede na to, da gre po našem razumevanju tudi sicer prvenstveno za vprašanje ustreznosti prostorske ureditve, ki leži povsem v domeni organa lokalne samouprave, vam v nadaljevanju podajamo nekatera splošna pojasnila, ki vam bodo v morebitno pomoč«

Moja pripomba:

Vaše razumevanje, da gre predvsem za vprašanje ustreznosti prostorske ureditve, v domeni MOL, ni pravilno – prostorske ureditve so narekovane z zakoni, ki jih morajo pri pripravi, izdelavi in sprejemanju prostorskih aktov pristojni spoštovati. V okvir zakonskih pravil sodi vsebina prostorskega posameznega akta, ko je treba v njem pravilno obravnavati in prikazati stanje s področja »grajenega javnega dobra« (GJD); GJD naj bi se v prostorskih aktih obravnavalo na dveh nivojih – prikaz že zgrajenega in urejenega GJD, ter prikaz šele

načrtovanega GJD; prikaz že zgrajenega GJD ni odvisen od procesa in obravnave novega prostorskega akta samega, če prej ni pravilno obdelan v javnih prostorskih evidencah, kot sta Zemljiški kataster in Zemljiška knjiga; moje »pritoževanje« in tudi pobuda uradu VČP izhajata predvsem iz tega, da »že zgrajeno in na terenu urejeno GJD« ni doživelo nikakršnega postopka uradne evidence in pravilne ureditve statusa GJD; nad tako nepravilnostjo ni nobenega nadzora, nihče tega ne sankcionira – verjetno bi moral proti takemu zanemarjanju »javnega interesa« nastopiti »javni pravobranilec« kot varuh »javnega interesa«, če ne bi te vloge izgubil ob zakonski spremembi v letu 2017, in postal »državno odvetništvo«.

3.

Stališče VČP:

»Kot ste verjetno seznanjeni, imajo posamezniki oz. javnost sicer v okviru relevantnih postopkov prostorskega urejanja, torej vzpostavitve, spreminjanja in prilagajanja prostorskih aktov možnost podajanja pripomb in mnenj na javno razgrnjen osnutek posameznega akta, pristojni organ pa je dolžan pripombe proučiti, do njih zavzeti stališče ter ga javno objaviti, pri čemer ne obstoji njegova dolžnost vse pripombe tudi upoštevati. Obstoji torej relativna široka diskrecijska pravica posameznega organa lokalne oblasti, pri čemer je njegovo ravnanje vselej zamejeno z relevantnimi postopkovnimi in materialnimi pravili kot tudi s temeljnimi načeli prostorskega urejanja.«

Moja pripomba:

Iz vsebine in iz prilog moje »pobude« uradu VČP je razvidno, da mi je ta odnos javnosti, zasebnikov in pristojnega organa za pripravo in sprejem prostorskega akta znan, uporabil sem vse možne postopke, vendar je »diskrecijska pravica organa« obšla predvsem »materialna pravila kot tudi temeljna načela prostorskega urejanja«, pri čemer ostajam popolnoma nemočen, saj niti nadrejeno ministrstvo teh nepravilnosti ni prepoznalo, ker se z njimi ne ukvarja. Poudarjam na državnem nivoju neurejen odnos do GJD in njegovega varstva na vseh nivojih, brez kakršnekoli uradne zaščite te »javne dobrine«.

4.

Stališče VČP:

»Od slednjih se kot smiselna kažejo izpostaviti načela trajnostnega prostorskega razvoja, identitete prostora, usmerjanja poselitve, usklajevanja interesov ter ekonomičnosti postopka«

Moja pripomba:

Vsa ta načela so zajeta v zakonodaji s področja urejanja prostora, lokalna samouprava pa si jemlje »diskrecijsko pravico«, da se z njimi ukvarja bolj ali manj dosledno – pri čemer so pripombe posameznika v postopkih »javne razgrnitve« popolnoma preslišane, saj so »izogibanja« hotena, in »nosilci moči« niso pripravljeni spremeniti teh hotenj brez posebne »prisile«, ki naj bi jo zasebnik izvajal samo v okviru sodnih postopkov za obrambo svojih »neposrednih pravic« oziroma »pravnega interesa«, kamor pa »trajnostnega prostorskega razvoja, identitete prostora, usmerjanja poselitve, usklajevanja interesov ter ekonomičnosti postopka« ni mogoče uvrstiti na neposreden, dokazno podprt, način.

Od osamosvojitve dalje je iz področne zakonodaje izginila pristojnost »urbanistične inšpekcije«, ki je do danes v celoti ukinjena. MOP in ministrstva kot »nosilci urejanja prostora« so pri nadzoru neučinkoviti, saj se ne morejo spuščati v detajle posameznih ureditev, čeprav bi se seveda morali, ker drugega nadzora ni. Prav tako je ukinjena vloga »javnega pravobranilca«, ki naj bi nastopil kot »pritožnik«, kadar gre za nepravilnosti s področja »javnega interesa« v posameznem primeru na terenu, ali v prostorskem aktu.

5.

Stališče VČP:

»S tega vidika se predhodna razrešitev temeljnih vprašanj, kot je vprašanje (ne)obstoja lastninske pravice občine na določeni nepremičnini oz. nepremičninah kaže kot pomembna predpostavka za ustrezno ureditev tudi v prostorskih aktih, ki so po svoji pravni naravi splošni pravni akti. Nedvoumno gre z vidika z vaše strani predstavljenega dejanskega stanja za kompleksno problematiko, ki medsebojno prepleta tako vprašanja lastništva nad nepremičninami, njihovega preteklega in sedanjega statusa ter posledičnih odločitev posamično pristojnih organov, vendar Varuh rešitve vprašanja lastninske pravice in iz nje izvirajočih upravičenj drugje, kot v okviru konkretnih sodnih postopkov, ne vidi.«

Moja pripomba:

Res je, da gre za »kompleksno problematiko«, ki je posameznik v pritožbenih procesih oz. sodnih postopkih, ki so mu na voljo, ne more razreševati – mu ni niti omogočeno (kot opisano zgoraj).

Do leta 2017 v veljavnem Zakonu o graditvi objektov (Zakon o graditvi objektov (Uradni list RS, št. 102/04 – uradno prečiščeno besedilo, 14/05 – popr., 92/05 – ZJC-B, 93/05 – ZVMS, 111/05 – odl. US, 126/07, 108/09, 61/10 – ZRud-1, 20/11 – odl. US, 57/12, 101/13 – ZDavNepr, 110/13, 22/14 – odl. US, 19/15, 61/17 – GZ in 66/17 – odl. US)) je bilo posebno poglavje: 6. Uskladitev predpisov o grajenem javnem dobru, v 211. Členu (opredelitev predpisov, ki urejajo grajeno javno dobro), pa določeno: Z dnem uveljavitve tega zakona se šteje, da grajeno javno dobro, kot ga opredeljujejo določbe tega zakona, urejajo:

1. **tiste sestavine prostorskih izvedbenih načrtov iz druge alineje 21. člena oziroma 27. do 32. člena ZUN in lokacijski načrti iz 45.a do 45.i člena ZUN, ki določajo javne površine** in
2. naslednji zakoni ter na njihovi podlagi izdani izvršilni predpisi, ki se nanašajo na **gospodarsko javno infrastrukturo** in druge objekte v splošni rabi:
 - zakon o javnih cestah (Uradni list RS, št. 29/97 in 18/2002),
 - zakon o železniškem prometu (Uradni list RS, št. 92/99, 11/2001, 33/2001 in 52/2002-ZDU-1),
 - pomorski zakonik (Uradni list RS, št. 26/2001 in 21/2002),
 - zakon o letalstvu (Uradni list RS, št. 18/2001),
 - zakon o vodah (Uradni list RS, št. 67/2002),
 - zakon o športu (Uradni list RS, št. 22/98 in 97/2001-ZSDP),
 - zakon o varstvu pred utopitvami (Uradni list RS, št. 44/2000)
 - zakon o varnosti na javnih smučiščih (Uradni list SRS, št. 16/77, 42/86 in 29/95-ZPDF) in

- zakon o pokopališki in pogrebni dejavnosti (Uradni list SRS, št. 34/84 in Uradni list RS, št. 26/90).

V novem Gradbenem zakonu je to poglavje izpuščeno, vsebina pa deloma in manj natančno prenesena v novi Zakon o urejanju prostora (**Zakon o urejanju prostora (Uradni list RS, št. 61/17) - ZUreP-2**). Med drugim ni več naštetih izhodišč za GJD, kot jih našteva tukaj predstavljeni 211. člen, izpuščena je zlasti določba: »se šteje, da grajeno javno dobro, kot ga opredeljujejo določbe tega zakona, urejajo: 1. **tiste sestavine prostorskih izvedbenih načrtov iz druge alineje 21. člena oziroma 27. do 32. člena ZUN in lokacijski načrti iz 45.a do 45.i člena ZUN, ki določajo javne površine**«.

V ZureP-2 je določeno: VII. del: NADZOR, 262. člen (nadzorstvo), (1) Nadzorstvo nad izvajanjem določb tega zakona in na njegovi podlagi izdanih predpisov, ki se nanašajo **na ravnanja izdelovalcev in odgovornih vodij**, opravljajo gradbeni inšpektorji – **nič pa ne določa glede nadzora postopkov in vsebin prostorskih aktov ter nepravilnosti v njih**. V členu 58. členu (sodno varstvo) je navedeno: (1) Zoper prostorske izvedbene akte je mogoč upravni spor, za katerega se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja upravni spor, če ta zakon ne določa drugače. (2) V upravnem sporu sodišče odloča o zakonitosti prostorskih izvedbenih aktov kot splošnih pravnih aktov v delu:

- določitve namenske rabe prostora ali usmeritev za namensko rabo prostora,
- določitve prostorskih izvedbenih pogojev, ki se nanašajo na namembnost posegov v prostor, njihovo lego, velikost in oblikovanje ali na velikost gradbene parcele, ali
- najustreznejše variante v uredbi o najustreznejši varianti. (3) Tožbo v upravnem sporu po tem členu lahko vloži:
 - **oseba, ki vlaga tožbo zaradi varstva svojih pravic in pravnih koristi**, če izpodbijani prostorski izvedbeni akt določa pravni temelj za določitev njenih **pravic** ali **obveznosti** in če **oseba izkaže, da ima izpodbijani prostorski akt v tem delu zanjo bistvene posledice (opomba J. S.: zoper ta določila vodi Komisija EU OPOMIN proti Sloveniji!)**;
 - **nevladna organizacija**, ki ima aktiven status delovanja v javnem interesu na področju urejanja prostora, varstva okolja, ohranjanja narave ali varstva kulturne dediščine, če vlaga tožbo zaradi kršitev zakona v škodo javnega interesa iz svojega področja delovanja in če je predhodno aktivno sodelovala v postopku priprave tega prostorskega izvedbenega akta, tako da je podala pripombe ali predloge na razgrnjen akt (**opomba J. S.: zoper ta določila vodi Komisija EU OPOMIN proti Sloveniji!**) ali
 - **državno odvetništvo na zahtevo vlade** zaradi varstva javnega interesa.

ZAKLJUČEK :

V okviru zgoraj navedenih in predstavljenih dejstev ponovno izpostavljam glavno vsebino svoje »pobude« uradu VČP:

- Da je področje urejanja GJD v zakonih in v praksi popolnoma prepuščeno samovolji »upravljavca« lokalnega ali državnega nivoja, saj »državno odvetništvo« brez zahteve vlade ne gre v sodne postopke za varstvo »javnega interesa« na področju »grajenega javnega dobra«, kar pa ni utečena praksa, in se ne dogaja. Vsi drugi (z nevladnimi organizacijami vključno, ki so bistveno onemogočene v najnovejših zakonskih spremembah) so v zaščiti »javnih pravic« (ki seveda zadevajo posameznike!) nemočni, razen, če ne žrtvujejo **velikanskih količin lastnega denarja in časa v sodnih postopkih proti nepravilnostim »javnih ureditev«**, kot so tudi prostorski akti - »po svoji pravni naravi splošni pravni akti« - in bi že zaradi tega morali obvezno vzdrževati vse pogoje za zaščito »javnega interesa«, sicer bi jih morali nadzorstveni organi v to usmeriti!
- **Dopolnujem pobudo in predlagam, da urad VČP posreduje pri zakonodajalcu, da se poostri nadzor nad izvajanjem vseh ureditev v zvezi s statusom GJD lokalnega in državnega**

pomena, in uvede neposredno zaščito in nadzor nad nepravilnostmi na tem področju. Za lokalni (in državni nivo enako) je ključnega pomena dokončanje postopkov urejanja zemljišč in prenosa v evidence (kataster in ZK) na pozidanih območjih, ki jih je urejal posamezen izvedbeni prostorski akt (kot so bili Zazidalni in drugi načrti, kot jih opredeljuje 211. člen ZGO), in jih urejajo področni zakoni (tudi o športu ipd.). Ob tem želim spomniti, da je velikega pomena pravilna urejenost podatkov v Zbirnem katastru komunalnih naprav in ureditev, kjer morajo biti »javne površine« vključene kot področni interes »gospodarskih javnih služb«, kot »gospodarska javna infrastruktura«.

- Vse to je v praksi močno zanemarjeno, **Zakon o vzpostavitvi etažne lastnine na določenih stavbah in o ugotavljanju pripadajočega zemljišča (Uradni list RS, št. 34/17)** (ZVEtL) pa odnos do tega še poslabšuje, in »javnemu interesu« ne daje nobene veljave.
- V podporo svojim stališčem in predlogom prilagam tudi stališča Komisije EU v zvezi z okoljsko (in prostorsko) problematiko v Sloveniji; tudi občinski prostorski akti imajo opravljeno »presojo vplivov na okolje«, kjer so zajeti tudi problemi dostopa do javnih (zelenih) površin, vendar področja urejanja zelenic v soseskah dokumentacija sploh ne vključuje, saj ta problematika ni predstavljena niti v samem prostorskem aktu, posledično ne v postopku CPVO in ne v Okoljskem poročilu (OP), čeprav OP sicer v svojih navedbah ocenjuje to področje urejanja prostora – očitno napačno.

Jurij Stare

Prilagam še: **Opozorila komisije EU, področje varstvo okolja in prostorski posegi**

Priloga: Opozorila komisije EU, področje varstvo okolja in prostorski posegi

1. Opomin Sloveniji glede presoje vplivov na okolje

Evropska komisija je Slovenijo pozvala, naj svojo nacionalno zakonodajo uskladi s smernico o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje. Slovenija ni pravilno prenesla nekaterih določb spremenjene smernice v nacionalno zakonodajo, vključno z zahtevami smernice o postopkih presoje čezmejnih vplivov na okolje in zahtevami glede izvajanja ukrepov za preprečevanje, zmanjševanje ali odpravo škodljivih vplivov na okolje v dovoljenjih za nekatere projekte. (Več: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/inf_21_4681).

Izvleček:

Komisija poziva SLOVENIJO in ŠPANIJO k posodobitvi nacionalne zakonodaje. Komisija poziva Slovenijo in Španijo, naj svojo nacionalno zakonodajo uskladi s smernico o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje (Direktiva 2011/92/EU). Smernica zagotavlja, da se vpliv javnih in zasebnih projektov na okolje oceni, preden se taki projekti dovolijo, ter da se opredelijo in obravnavajo pomembni škodljivi vplivi na okolje. Smernica je bila spremenjena aprila 2014 (z Direktivo 2014/52/EU), da bi se zmanjšalo upravno breme in izboljšalo varstvo okolja, poslovne odločitve o javnih in zasebnih naložbah pa postale tehtnejše, bolj predvidljive in bolj trajnostne.

Slovenija ni pravilno prenesla nekaterih določb spremenjene smernice v nacionalno zakonodajo, vključno z zahtevami smernice o postopkih presoje čezmejnih vplivov na okolje in zahtevami glede izvajanja ukrepov za preprečevanje, zmanjševanje ali odpravo škodljivih vplivov na okolje v dovoljenjih za nekatere projekte. Španija ni pravilno prenesla smernice v nacionalno zakonodajo, saj španska zakonodaja ne zahteva presoje vplivov za nekatere projekte s potencialno pomembnimi vplivi na okolje. To velja zlasti za obrate za pridobivanje, predelavo in preobrazbo azbesta. Španija je določila tudi različne „izključitvene pragove“, ki lahko izključijo projekte iz postopka ne glede na njihove verjetno pomembne vplive na okolje. Komisija zato Sloveniji in Španiji pošilja obrazloženo mnenje. Državi članici imata zdaj na voljo dva meseca za odpravo pomanjkljivosti, sicer se Komisija lahko odloči, da proti njima začne postopek pred Sodiščem.

2. Zadeva CHAP(2020)3539 v zvezi s konkretnim ravnanjem Slovenije (poslano s strani Komisije EU september 2021)

Izvleček:

Komisija je seznanjena z navedenimi očitki in trenutno teče postopek za ugotavljanje kršitev v zvezi z dostopom do pravnega varstva v Sloveniji. Vendar pa ta postopek za ugotavljanje kršitev zadeva ovire pri dostopu do pravnega varstva v postopkih v zvezi s smernico o presoji vplivov na okolje (Direktiva 2011/92/EU) in smernico o industrijskih emisijah (Direktiva 2010/75/EU), saj obe smernici države članice zavezuje, da javnosti zagotovijo dostop do revizijskega postopka v zvezi z okoljskimi odločitvami. Komisija je septembra 2020 izdala obrazloženo mnenje proti Sloveniji. Očitki se nanašajo na to, da slovenska zakonodaja zahteva, da posamezniki in nevladne organizacije sodelujejo v upravnih postopkih, preden imajo dostop do pristojnega upravnega sodišča, s čimer je omejena njihova pravica do dostopa do pravnega varstva. Poleg tega nobena fizična ali pravna oseba, razen nosilca projekta in upravičenih nevladnih organizacij, ne more izpodbijati negativnih odločitev v zvezi s pred-presajo v postopkih presoje vplivov na okolje (tj. odločitev, da presoja vplivov na okolje ni potrebna). To je v nasprotju s sodno prakso Sodišča, da mora biti zadevna javnost upravičena do vložitve pravnega sredstva zoper upravno odločbo o ne-izvedbi presoje vplivov na okolje. Ne nazadnje Zakon o upravnem sporu od sodišč zahteva, da tožbo meritorno zavrnejo, če izpodbijani upravni akt, četudi je sicer nezakonit, ne posega v tožnikovo pravno pravico ali pravno korist, kar posameznikom pretirano otežuje uveljavljanje pravice do dostopa do pravnega varstva.

Pričakuje se, da bo Slovenija svojo zakonodajo uskladila z okoljsko zakonodajo EU, v nasprotnem primeru bo zadeva predložena Sodišču EU.

Dokument pripravil Jurij Stare

